

A tárológödrök és kutak között nagyobb felületeken cölöpszerkezetes épületek nyomai kerültek elő. Bizonyos objektumok funkciója nehezen megfejtendő, így több kád alakú objektum, amelyet árkok kötnek össze, ill. 2 árokszerű, 5–7 m hosszú, 1 m mély objektum. Ez utóbbiak, a kutakkal együtt intenzív mezőgazdasági vagy ipari tevékenységre utalnak, bár utóbbira közvetlen adat (pl. salak) nincs.

A római kori leletanyag igen jelentős mennyiségű és minőségű. Nagy számban fordult elő észak-itáliai sigillata, vékony falú edények, import mécsesek stb., melyek a telep egy jó részét az 1. sz. végére–2. sz. első felére kelteznek. Kisebb számban 3. századi anyag is került elő.

Előkerült továbbá 3 római sír, ebből kettő az út mellett, arra merőlegesen. Leleteik (egy fibula ill. karpercek) alapján a 3. sz. 2. felére – 4. századra keltezhetők. Az út menti két sír vágta a korábbi római objektumokat.

A kora Árpád-kori telepet egy tucatnyi négyzet alaprajzú, földbe mélyített ház képviseli. Szerkezetük hasonló, általában egyik tengelyben cölöplyukpárral, sarkában kőből rakott tűzhellyel. Egy árok valamivel későbbi, emellett néhány kemence is középkori lehet, de ezek a terület legészakibb részén koncentráálódtak, a tőlük nem messze D-re húzódó árok képezte a középkori település határát.

A terület közepén néhány nagyobb újkori (19. századi) bolygatás vitte el a régészeti jelenségeket, gyaníthatóan a laktanya építéséhez kapcsolódó objektumok.

Munkatársak: Bíró Szilvia, Czigány Dávid, Semperger Zoltán.

MOLNÁR ATTILA

200. Győr, Kálvária utca 4–10.

(KÖH 44217)

(Győr-Moson-Sopron megye) Ró

2009. augusztus 3–12. között megelőző feltárást végeztünk a telekre tervezett irodaépület bővítését megelőzően.

Összesen 16 objektum került elő, melyek mindegyike egy több periódusú római temetőhöz tartozott. A temető az objektumok jellegét tekintve nagyon hasonló a 2004–2005-ben, a vagongyár területén (ma Árkád) feltárt római temetőhöz és az 1–2. századra keltezhető.

Feltártunk 5 csontvázas sírt, közülük 4 elég magasán, még a humuszrétegben feküdt, sírgödrük nem volt megfogható, mellékletük nem volt. Magas fekvésük miatt erősen bolygatottak. A 4. sz., csontvázas gyermeksírt viszonylag mélyen került elő. Az elhunyt gyermeket négyzetes sírgödörbe helyezték, melléklete egy mécses és egy másodlagosan égett, bepecsételt díszű edény volt. A csontvázas sírok vágják a korábbi árkokat, ill. az egyik hamvasztásos sírt.

A két feltárt hamvasztásos sír közül az egyik urnasír (kis kerek gödörbe helyezett, urnaként használt szürke fazék, benne hamvakkal), a másik egy téglalap alakú, agyaggal kikent és kiegészített szélű sír, közepén

cölöplyukszerű mélyedésbe helyezett korsóval, melynek nyakát szándékosan letörték, majd egy másik, szintén letört nyakú kisebb korsót helyeztek bele, végül a nagyobb korsó nyakát visszaillesztették a helyére. Mindkét korsóban voltak hamvak, ill. kisebb mennyiségben a sírgödörben is előkerültek kalcinátumok.

Hét objektum keskeny árok, betöltésükben kevés római cseréppel. Nagy valószínűséggel sírkerítő árkok legalját találtuk meg. Egy árok a többinél jóval szélesebb és mélyebb volt, derékszögben mindkét végén megtört, a feltárható szakaszán a két derékszögű törés közepén egy 1 m széles bejáratot képeztek ki. Szintén sírkerítő árok lehet, a csontvázas síroknál mindenképpen korábbi.

Munkatárs: Semperger Zoltán.

MOLNÁR ATTILA

201. Győr-Győrszentiván, Első-osztály (KÖH 57664)

(Győr-Moson-Sopron megye) Á

2009. július 20–21-én megelőző feltárást végeztünk a lelőhelyen (Tibor-tanya). Egy 2 m széles sávot 200 m hosszúságban humuszoltunk le a szántó közepén, mintegy 70 m hosszúságban.

Egy Árpád-kori település szélét, ill. kevésbé sűrű részét jelentő objektumok kerültek elő: 3 árok, 3 gödör és 1 egy szétszántott kemence maradványa. Kettőben bogrács-töredékek kerültek elő, ezek alapján nagy valószínűséggel mindegyik objektum az Árpád-korba sorolható.

Munkatárs: Semperger Zoltán.

MOLNÁR ATTILA

202. Győr-Ménfőcsanak, Széles-földek

(KÖH 34305)

(Győr-Moson-Sopron megye) B, LT, Ró

A Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat munkatársai és alvállalkozói 2009. október 12. és december 15. között (némi megszakítással) végezték el a közel 30 ha-os régészeti lelőhelyrész megelőző feltárást. A területen 2004–2005-ben Egry Ildikó (Xantus János Múzeum, Győr) vezetésével zajlott szondázó ásatás. Még korábban, több mint 2 évtizeden keresztül az M1 autópálya építése és egyéb nagy beruházások miatt folytak kutatások a Rába és Marcal folyókat kísérő lelőhelykomplexum dombjain.

A beépíteni kívánt terület ÉNy-i részén 2779 m²-t tártunk fel. A 2004–2005-ös ásatás III/6 és III/7 szondái között és azok területén dolgoztunk, mivel e felszíneket korábban csak részben tárták fel. Ezen a területen a régészeti objektumok sűrűn jelentkeztek, 103-at tudtunk elkülöníteni. Nagyobb részük árok, és oszlophely, valamint néhány gödör és gödörkomplexum; az ÉNy-i részen egy szürke öntésrétegbe ásva. Az árkok nagyobb árokrendszer részei, amelynek összefüggései a lehumuszolt területen még nem figyelhetők meg, római kori és

kelta kerámia került elő belőlük. A kisebb gödrökből, és cölöplyukakból őskori, egy esetben késő bronzkori (urnamezós) kerámia származik.

A 2004–2005 ásatás III. felületei közti föld depóniákból és az ezt követően kialakuló felszínről fémkeresővel számos bronzkori és római kori fémlelet került elő. Közülük a legfontosabb egy kora/középső bronzkori trianguláris tőr, egy félhold alakú csüngő, római kori érmek, fibulák.

Munkatársak: Melis Eszter régész; Csuti Tamás, Halász Ferenc, Skriba Pál régésztechnikusok; Bálint Ferenc, Ilon Gergely, Markó László, Molnár Szabolcs, Ritly Jenő, Tóth Zoltán, Wolf Ernő betanított terepi asszisztensek; Sándor Lajos fémkeresés; Rákóczi Gábor légi fotó.

ILON GÁBOR

203. Győr, Révai utca (KÖH 44483)

(Győr-Moson-Sopron megye) Ró, Kú, Ú

2008 decemberében régészeti szakfelügyeletet tartottunk egy parkolóház építésénél. A terület a 2006-ban feltárt Ibis Hotel területétől D-re, ill. a 2005-ben feltárt Tihanyi-aluljáró lelőhelytől K-re található. Mindkét esetben Győr egykori köztemetőjének részletét tárták fel, amelyet a 17–20. sz. között használtak. Ugyanezen temető a kérdéses 6616/13 hrsz. telken is folytatódott, így 2009. március 17. és május 8. között megelőző feltárást végeztünk a parkolóház területén.

Összesen 1031 m²-t kutattunk, a kialakítandó kútalakok helyén sávokban: 574 sírt tártunk fel, melyek nagy része a 19. századra keltezhető, de 20. sz. eleji sírok is előkerültek. A legkorábbra keltezhető néhány sír 17–18. századi, ezeknek melléklete nem volt.

A sírok majdnem felénél találtunk mellékletet, a nők és gyermekek esetében rózsafüzért, kis keresztet; a férfiaknál inkább csak ruhakapcsoló gombokat. Kisgyermekeknél gyöngyből készített pártát is többször megfigyeltünk.

A sírok tájolása két fő irányt mutat, a korábbiak Ny–K, míg a későbbiek D–Ny–ÉK. Jó néhány sír D–É tájolású volt. Általában egyszerű fakoporsós temetkezések voltak, de több bádognakoporsós sír is előkerült. Több sír esetében a halottat hasra fektették.

Három téglából épített kriptá is előkerült, benne több temetkezéssel. A Ny-i részen előkerült a temető bontott téglákból épített kerítése, két kriptá ennek volt nekitámasztva. A kerítést belülről egy viszonylag mély árok kísérte.

Az egyetlen biztosan régészeti korú jelenség egy római kori kút volt, hordóbéléssel. A fa nem maradt meg, de vonalát szépen lehetett dokumentálni. Nagy mennyiségű kerámia került elő belőle, főleg korsók, fazekak. Az aljából földmintát is vettünk.

Munkatársak: Szőnyi Eszter, Tomka Péter régészek, Semperger Zoltán technikus.

BÍRÓ SZILVIA

204. Győr, Széchenyi tér (KÖH 28790)

(Győr-Moson-Sopron megye) B, Ró, N, Á, Kk

A részletes tanulmányt lásd a kötet 39. oldalán!

BÍRÓ SZILVIA – MOLNÁR ATTILA – SZŐNYI ESZTER –
TOMKA PÉTER

205. Győrsövényház, Szapu-dűlő (KÖH 67391, 67393)

(Győr-Moson-Sopron megye) Ő, LT, Ró

2009. június 4-én helyszíni szemlét tartottunk Győrsövényház D-i határában, a kónyi határ közelében. A környéken Takács Károly azonosított terepbejárása során középkori csatornákat, melyek némelyikét szondázó ásatással is kutatták.

A területet ottjártunkkor térd magas napraforgó fedte, a ritkás sorok közt ennek ellenére kiváló megfigyelési körülmények közt kutathattuk át a területet. Az Örvény- és Szapu-dűlők határán húzódó dűlőúttól kezdtük a bejárást, s rögtön a dűlőutak találkozásánál római kori edénytöredékekre bukkantunk (Szapu-dűlő I.). A leletanyag nagy intenzitással jelentkezett az itt húzódó ÉNy–DK-i irányú, hosszú, keskeny dombhát gerincén és valamivel kisebb intenzitással annak Ny-i lejtőjén. A domborzat adottságait követve a lelőhely a dűlőút K-i oldalán is valószínűsíthető. A lelőhely egy kis erdőfolt előterében jelentősen kiszélesedik Ny-i irányban, igaz itt jóval szerényebb számú töredéket gyűjtöttünk. Nagy számban találtunk apró kavicsal soványított római oldaltöredéket, egy teljesen ép orsókarikát, valamint egy terra sigillata (mély tál) oldaltöredékét. Három töredék talán a kelta időszakra tehető. Kevés őskori cserepet is gyűjtöttünk, elsősorban a dombvonulat gerincén. Innen D-i irányban a leletanyag folyamatosan gyérült, és a dombhát D-i végében el is tűnt.

Délkeleti irányba, a Szapud-Ószhelyi-csatorna nagy kanyarulatától Ny-ra egy markáns kis kiemelkedés található, amely az előbbi lelőhelynek otthont adó dombhát folytatása. Felszínén kevés római és őskori cserepet gyűjtöttünk (Szapu-dűlő II.), elhatárolását az előző lelőhelytől a köztük lévő kb. 100 m-es leletmentes sáv indokolja.

Középkori csatornarendszernek nyomát nem találtuk.

FEKETE CSANÁD

206. Gyula, Gelvács utca 23. (KÖH 937)

(Békés megye) Á

2009 tavaszán régi lakóház bővítése miatt végeztünk megelőző feltárást, a bővítmény teljes területén, 101,5 m²-en. Egy szelvényt jelöltünk ki, amelyben egy sekély, Árpád-kori gödröt és egy cölöplyukat tártunk fel. A meglévő lakóház közelsége miatt a terület jelentősen feltöltött volt, ezért a humuszolás során mintegy 120–150 cm